

**INATSIARTUT
OMBUDSMANDIATA
UKIUMOORTUMIK
NALUNAARUTAA
2014**

5. Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat

Pisassiissutit akuersissutillu

5.1 Aalisarsinnaanermut akuersissutinik tunniussinermut atatillugu assi-giinngisitsineq

T1-ip T2-llu SQT-mik akuersissut atorlugu sineriak tikillugu aalisarnissaan-nik Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfiup itigartitsinera pillugu naammagittaalliut Ombudsmandip suliamik suliarin-ninnermi peqataasinnaassuseqannginnera pissutigalugu Ombudsmandimut taartaasartup suliaraa.

Ombudsmandimut taartaasartup SQT-mik akuersissutinik siusinnerusukkut tunniussinerit pillugit suliat Naalakkersuisoqarfiup toqqorsiviiniinnginnerat Naalakkersuisoqarfiullu sulianik ujarlernerminik imaaliiallaannaq unitsitsi-simanera isorisarialerujussuartut isigai. Ombudsmandimut taartaasartup Naalakkersuisoqarfik qinnuigaa suliat taakku ujarneqarneranni atugassiissutit pisariaqartut atugassiissutigeqqullugit, tassami suliame piumasaaqatit aalisar-sinnaanermut akuersissummik qinnutigineqartumik tunniussinermut tunnga-viusut naliliiffigineqarsinnaanerat aalajangiisuulluinnartumik pingaarute-qarmat.

Umiarsuit 75 BRT/120 BT-init mikinerusut tunngaviusumik killeqarfiup i-luani 3 sœmilit iluanni aalisarnissamut akuerineqarnissaannut oqaluttuari-saannikkut akerliuneq isiginiarlugu aamma Aalisartitseqatigiiffiup H-p (P1-imit aamma Aalisartitseqatigiiffimmit R-mit pigineqartoq) aamma Aali-sartitseqatigiiffiup G-p (P2-mit aamma Aalisartitseqatigiiffimmit R-mit pigi-neqartoq) umiarsuaataasa kisimik SQT-mik akuersissummik tunineqarsima-nerannut Pisortaqaqarfiup suliamik suliarinninnerani suliamut attuumassute-qartumik uppernarsaasiisimanninnera isiginiarlugu Ombudsmandimut taartaasartoq isumaqarpoq suliat assigiissorinaraluartut assigiinngitsunik soq inerniliivigineqarsimanersut Naalakkersuisoqarfiup tunngavilersortariaqaraa. Kiisalu tunngaviit suut umiarsuit taakkua Aalisartitseqatigiiffimmit H-mit aamma Aalisartitseqatigiiffimmit G-mit pigineqartut umiarsuit anginerusut akornanni kisiartaallutik sineriak tikillugu aalisarnissaminnut SQT-mik a-kuersissutaateqartussatut toqqarneqarneranni tunngaviutinneqarsimanerat

pillugu Naalakkersuisoqarfik nassuiaateqartariaqarpoq. Taamaattumik Ombudsmandimut taartaasartup Naalakkersuisoqarfik qinnuigaa suliaq taanna nutaamik suliareqqullugu. (Ombudsmandimut taartaasartup oqaaseqaataa 23/201200100/19-imik j.normoqarpoq, atorfeqarfiup 2010-811-0001-imik j.normoqarpoq).

Ombudsmandimut taartaasartup oqaaseqaat 12. marts 2014-imeersoq imaattoq Aalisartitseqatigiiffiup F-ip eqqartuussissuserisuanut A-mut nassiuppaa:

"T1-ip aamma T2-p PRA-SQT-mik akuersissutit atorlugit sineriak tikivillugu rejerniar-sinnaanerannik Aalisarnermik, Piniarnermik Nunalerinermillu Aqutsisoqarfiup itigartitsisimanagera Aalisartitseqatigiiffiup F-ip eqqartuussissuserisuatut 3. august 2010-mi naammagittaalliuutigaat. Ingerlatsinermi oqartussaasoq angallatinut qulaani taaneqartunut marlunnut pisassiissutinik tunniussinermik aqutsinermi kukkussuteqarlunilu sumiginnaasimanersoq misissoqqullugu Ombudsmandimut kaammattuutigaat.

Inatsisartut Siulittaasoqarfiata 6. december 2013-imi qinnuigaanga suliami pineqartumi Ombudsmandimut taartaasartut suliaq tigoqqullugu, tassami Inatsisartut Ombudsmandiat aamma Folketingip Ombudsmandia suliap suliarineqarnerani peqataasinnaasuseqanngitsutut imminnut nalunaarutigimmata.

Suliap ingerlasimanera

Eqqartuussissuserisup A-p naammagittaalliuut ilaatigut imaattunik piunasaqaateqarfiusoq Inatsisartut Ombudsmandiannut allakkatigut 31. august 2010-meersutigut nassiuppaa:

“Pineqartoq: T1-ip aamma T2-p SQT-mik akuersissutit atorlugit sineriak tikivilugu rejerniar-sinnaanerannik Aalisarnermik, Piniarnermik Nunalerinermillu Aqutsisoqarfiup itigartitsisimanagera pillugu naammagittaalliuut

Aalisartitseqatigiiffimmut F-imut eqqartuussissuserisutut Inatsisartut Ombudsmandiannut saaffiginnippunga.

Allakkat uku aalisariutit marluk SQT-mik akuersissutit atorlugit sineriak tikivillugu rejerniar-sinnaanerannik Aalisarnermik, Piniarnermik Nunalerinermillu Aqutsisoqarfiup itigartitsisimanagera pillugu naammagittaalliuutaapput. Allakkat uku aammattaq ingerlat-

sinermi oqartussaasup aalisariutinut qulaani taaneqartunut marlunnut akuersissutininik tunniussinermut atatillugu aqutsinermini kukkussuteqarsimasinnaaneraniq sumiginnaasimasinnaaneraniq paasiniaaneq siunertaralugu Ombudsmandi sukumiisumik misisueqqullugu kaammattuutaapput.

Aallaqqaasiutitut oqaatigineqarpoq SQT-mik akuersissut tassaammat sinerissamut qanittumi sineriak tikivillugu aalisarsinnaanermut akuersissut. SQNT-mik akuersissut tassaavoq sinerissamut qanittumi tunngaviusumik killeqarfik tikillugu, taassumali iluaniunngitsoq, aalisarsinnaanermut akuersissut.

Naammagittaalliortup naliliinera unaavoq akuersissuteqartarnermi oqartussaasut T3 Aalisartitseqatigiiffimmit H-mit taamalu P1-imit aamma Aalisartitseqatigiiffimmit R-imit pigineqartoq aamma Aalisartitseqatigiiffimmit G-mit taamalu P2-mit aamma Aalisartitseqatigiiffimmit R-imit pigineqartut eqqarsaatigalugit aalisariutinik qulaani taaneqartunik assigiinngitsumik pinnittut, tassami aalisariutit taakku marluk sineriak tikivillugu aalisarnissaminut akuerineqarsimammata, taamatut assigiinngitsumik pinninneq suliamut attuumassuteqartumik tunngavilersornagu.

Naammagittaalliut aammattaaq Aalisartitseqatigiiffiup kilisaataasa marluk qulaani taaneqartut 2009-mi SQT-mik akuersissutininik kingusinnerusukkut SQNT-mik (sinerissamut qanittumi tunngaviusumik killeqarfiit (basislinjer) tikillugit, taakkuali iluanni sineriak tikivillugu pinnagu aalisarnermut akuersissutininut) akuersissutininut allannngortinneqartunik tunineqarnerannut tunngasuvoq.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Pisortaqarfik suliamik piareersaarnermut atatillugu qinnuigaara suliaq pillugu naatsumik nassuiaateqaqqullugu, suliamilu pineqartumi allagaatit tamaasa kiisalu T3-p aamma T4-p sinerissamut qanittumi rejnerisnaanermut akuersissummik qinnuteqaataasa aamma Aalisartitseqatigiiffiup F-ip tunisassiornissamut akuersissutip qularnaveeqqusiullugu toq-qorneqarnissaanik siunnersuuteqarluni allagaasa assilineri uannut nassiateqqullugit.

Aalisartitseqatigiiffiup F-ip SQT-mik akuersissut (*PRA-SQT-mik akuersissut, uanga oqaatigisara*) atorlugu sinerissamut qanittumi aalisarnissamut akuersissummik qinnuteqaataata suliarineqarnera pillugu allagaatit arlallit tiguakka.

Suliami allagaatinit erserpoq T4 sinerissamut qanittumi tunngaviusumik killeqarfiup iluani aalisarnissamut inatsisikkut suna tunngavigalugu akuerineqarsimanersoq Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Pisortaqarfiup nassuiassagaa KNAPK-p qinnutigisimagaa. KNAPK-p paasinninnera unaavoq T4 tunngaviusu-

mik killeqarfiup iluani aalisarnissamut akuerineqarsimappat akuersissummik tunniussisarnermi tunngavik allanngortinneqarsimassasoq, taamalu allat taamaalior-nissaminnut periarfissinneqartariaqartut imaluunniit T4-p akuersissutaataa arsaa-rinnissutigineqartariaqartoq.

T3-p aamma T4-p qinnuteqaataat eqqarsaatigalugit Naalakkersuisoqarfiup e-mailikkut 29. juni 2013-imeersukkut nalunaarutigaa KANUAANA-mi akuersissutinik ingerlatseriaatsimik misissuinerup takutikkaa T4 sinerissamut qanittumi rejerniarnermut 1. september 2003-imi pulasimasoq, T5-ilu T3-mit 27. august 2006-imi taarserneqarsimasoq.

Suliamit erserpoq Aalisartitseqatigiiffik F oqartussaasunut 2005-imili arlaleriarluni saaffiginnittarsimasoq, SQT-mik akuersissummik T3-tut umiarsuaatileqatigiiffimmit Aalisartitseqatigiiffimmit H-mit aamma T4-tut Aalisartitseqatigiiffimmit G-mit pigineqartutut atugassaqartitaalluni tunineqarnissani qinnutigalugu.

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Pisortaqarfiup suliamik sulia-rinninnera

Pisortaqarfiup KNAPK-mit apeqquteqaateqartoqarmat angallatit T4 810 BT-iusoq aamma T3 888 BT-iusoq angissutsitik pillugit uppenarsaatit tunngavigalugit 120 BT-init anginerugalarlutik tunngaviumik killeqarfiup iluani aalisarnissamut suna tunngavigalugu akuerineqarsimanersut paasissutissiissutigisimavaa.

Pisortaqarfik KNAPK-mut 19. februar 2004-mi imatut allappoq:

“Pisortaqarfiup paasissutissiissutigisinnaavaa imartani Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani sinerissamut qanittumi aamma avataasiorluni aalisarnermut mas-sakkut ilaalersinnaanermik killilersuineq pillugu malittarisassanut tunngavik tulluan-gitsumik ilusilersugaasoq.

Taamaalilluni Namminersornerullutik Oqartussat aalisarsinnaanermut akuersissuteqar-tarney pillugu nalunaarutaanni nr. 5-imi, 31. januar 2002-meersumi (akuersissuteqar-tarney pillugu nalunaarummi) § 1-imit erserpoq imartami sinerissap titarnerullu aalisar-nikkut oqartussaaffimmut tunngaviumik killeqarfiit avataanni 3 sœmilit akornanni angallatinut usitussutsimut uuttuutaat malillugu 75 BRT/120 BT-itut angissusilinnut anginerusunulluunniit aalisarnissaq inerteqqutaasoq.

Imartanili Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani rejerniarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 23-mi, 29. august 2002-meersumi (sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummi) § 6-imit erserpoq angalatinut sinerissamut qanittumi rejerniarsinnaanermut akuersissummik (PRAT-SQT-tut akuersissummik) pigisaqartunut imartami Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani kitaani aalisarnermi sineriak kangimut killeqarfiusoq.

(...)

Pisorta qarfiup naggasiutitut nalunaarutigissavaa akuersissuteqartarneq pillugu nalunaarutip aamma aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarutip akornanni massakkut pissutsit tuluanngitsut atuuttut 2004-p ingerlanerani peerniarsarinia rivut.

(...)” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisumut Rasmus Frederiksenimut allakkiami allaffeqarfiup iluinnaani atugassatut suliarineqarsimasumi 4. maj 2005-imi ullulerneqarsimasumi Pisorta qarfiup siunnersuutigaa imartani Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani rejerniarneq pillugu nalunaarut nr. 23, 29. august 2002-meersoq allanngortinneqassasoq. Allakkiamit tassannga ilaatigut makku erserput:

“Tunuliaqutaa

Nalunaarutip atuuttup siunertarineqanngitsumik kingunerisai

Imartani Kalaallit Nunaata oqartussaaffigisaani rejerniarneq pillugu nalunaarut (sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarut) 2002-mi atulersinneqarpoq, sinerissamut qanittumi rejerniarnermik allanngortiterinermut uiggiullugu. Ilaatigut siunertaasimavoq – sinerissamut qanittumi rejerniarnerup allanngortiterneqarnerata pisariillisaavigineqarneratalu ilaatut – kilisaatit sinerissamut qanittumi aalisarlutik tunisassiortut nutaat rejerniutinit sinerissamut qanittumi atorneqartunit nalinginnaasunit angineroqisut sinerissamut qanittumi tunngaviusumik killeqarfik tikillugu aalisarsinnaatinneqalernissaat. Malittarisassani taamani atuuttuni aalajangersarneqarpoq rejerniutit 75 BRT/120 BT-init anginerusut tunngaviusumik killeqarfiup tassanngaanniillu 3 sømilit avammut iluanni malittarisassatut pingaarnertut aalisarsinnaatitaanngitsut.

Imartanili Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani rejerniarneq pillugu nalunaarut siunertarineqanngitsunik arlalinnik sunniuteqartoq paasinarsisimavoq, taakkulu aalisarnermut tulluatuunngillat.

Nalunaarut taanna aalajangersakkanik arlalinnik 79-erit rejekarsinut pulasinnaanerannik killiliisunik ilaatigut imaqarpoq. Taamaalilluni 79-erit ataasiakkaat rejekarsinut pulasinnaaneranni aalisariutit taakku nalunaarutip suliarineqarnerata nalaani umiarsualivimmi sumi angerlarsimaffeqarsimanerannit aalajangerneqartarpoq. Tassa imaappoq aalisariutit angerlarsimaffittut umiarsualivimminnik kingusinnerusukkut allannguisimasut, soorlu piginnittut paarlaannerannut atatillugu, pisut ilaanni rejekarsimi angallatip angerlarsimaffittut umiarsualivigisaannut qaninnerpaamiittumi aalisarsinnaassanngitsut. Taamaalilluni angallat "..."-mik radiokkut attaveqarnermini ilisarnaateqartoq piginnittut paarlaannerannut atatillugu nalunaarutip atortuulernerata kingornatigut Sisimiuni umiarsualivimmi angerlarsimaffeqaraluarluni Narsamut nuussimavoq. Aalisariut taanna malittarisassat massakut atuuttut atuutsillugit Banankarsimut Kujataata sineriaata avataaniittumut pulasinnaatitaangilaq, taamaallaalli Qeqertarsuatsiaq Karsimut Qeqertarsuup eqqaaniittumut pulasinnaatitaalluni. Angallatip aalisarsinnaajumalluni Kujataanit Qeqertarsuatsiaq Karsimukartartussaanaera imminut akilersinnaassutsip tungaanit isigalugu tulluanngilluinnarpoq. Suliaq Aalisarnermut Siunnersuisoqatigiinni suliarineqarsimavoq, ajornartorsiutillu malittarisassanik ataatsimut pisariillisaanikkut aaqqinneqarnissaa taakku kaammattuutigisimavaat.

Aalisariutinik sinerissamut qanittumi aalisariutinut aalisariutinullu avataasiortunut agguataarinerup siunertarineqanngitsumik neriorneqarnera nalunaarutip aammattaaq nasatarisimavaa. Aalisariutinik taamatut agguataarineq Kalaallit Nunaanni aalisarneq pillugu politikimi ukiorpassuarni tunngavittut ilaasimavoq, nalunaarutillu atortuulersineqarnerata tungaanut aalisariutit assigiinngitsut taakku marluk avissaartisimaneqarluinnarsimallutik. Taamatut agguataarineq aalisarneq pillugu inatsimmi § 5-ikkut aamma § 14-ikkut aalajangersarneqarsimavoq. Aalisariutit assigiinngitsut marluk taakku assigiinngissutaat 75 BRT/120 BT-mut killeqarpoq, tassami aalisariutit angissusiliussatut aalajangerneqartumit tassanga anginerusut tunngaviusumik killeqarfimmit 3 sømilit iluanni aalisaaqusaanngimmata.

Sinerissamut qanittumi aalisarnermik allanngortiterinermut sinerissamut qanittumi rejerniarnerup imminut akilersinnaalernissaanut pisortanillu tapiissutinit qilersorsimaneerunnissaanut tunngaviit pitsaanerulersinneqarnissaannik siunertaqartumut ilaatillugu sinerissamut qanittumi pisassiissutit ilaasa angallatini tunisassiorfiusuni suliareqqarneqartarnissaat sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarutikkut akuersissutigineqarpoq. Tassa aalisariutit tunisassiorfiusut sinerissamut qanittumi rejerniarnermi atorneqalernissaat akuerineqarpoq, sinerissamullu qanittumi aalisariutit taakku tunisassiorfiusut 75 BRT/120 BT-nit angineroqisut tunngaviusumik killeqarfik tikillugu aalisarsinnaalerlutik. Taamaalilluni sinerissamut qanittumi aalisariutit aalisariutillu avataasiortut akornanni killissaliussaq peerneqarpoq, malittarisassanilu manna tikillugu ataqatigiinneqarsimasuni ataqatigiinneqannginneq pilersinneqarluni.

Angallassuit tunisassiorfiusut taakku annersaat 2490 BT-eqartoq, tassa imaappoq 75 BRT/120 BT-imut killigititatoqqamit 21-riaammik annerusoq, avataasiorlutik rejerniartunit tunngaviusumik killeqarfimmit 3 sømilinit avasinnerusumi taamaallaat aalisarsinnaatitaasunit pitsaannerusunik atugassaqalersitsineq tulluurtuunersoq ullumikkut imminut aperisoqartariaqarpoq.

Ataqatigiinneqannginerup taassuma umiarsuaatileqatigiit arlallit angallatinik 75 BRT/120 BT-init anginerujussuarnik sinerissamut qanittumi rejerniarnissamut akuersissutinik kingusinnerusukkt qinnuteqarsimanerat aamma kingunerisimavaa.

Taamaalillutik angallatit 75 BRT/120 BT-init anginerusut pingasut sineriak tikivillugu, tassa tunngaviusumik killeqarfiup iluani¹⁶ aalisarnissaminnut akuereqarsimapput. Angallatit taakkua ilaat tassaavoq T4, Aalisartitseqatigiiffimmit G-mit pigineqartoq 819 BT-iusorlu, tassa imaappoq killissaliunneqarsimasumit 75 BRT/120 BT-init arfineq marloriaammik anginerusoq. Angallat taanna angallaterujussuit sinerissamut qanittumi “nalinginnaasumik”, tassa imaappoq tunisassiornissamut akuersissutitaqanngitsumik, aalisarnissamut akuereqartut siullersaraat. Ilaatigut imaappoq angallat taanna – 79-erinit mikineroqisunit allaasumik sinerissamullu qanittumi aalisarnissamut akuersissuteqarlutik aalisarsimasunit allaasumik – rejekarsini tamani killeqanngitsumik aalisarsinnaatitaasimavoq.

Angallatit allat marluk 75 BRT/120 BT-init anginerusut sineriak tikillugu aalisarsinnaatitaasut T4-mit mikinerungaarput. Taakku tassaapput angallatit X aamma Y.

Paasissutissiissutigineqarsinnaavoq angallat T4 tunngaviusumik killeqarfiup iluani sooq aalisarsinnaatitaanersoq KNAPK-p 2004-mi upernaakkut nassuiaqqusimagaa.

Ombudsmandip aalajangiinera

Inuussutissarsiortup aalisariutit sinerissamut qanittumi aalisartunut avataasiorlutillu aalisartunut agguataarneqarsimanerat Ombudsmandimut 2004-mi naammagittaalliummini isornartorsiorkaa. Suliami pineqartoq tassaavoq inuussutissarsiortoq umiarsuaatileqatigiiffinnik marlunnik – sinerissamut qanittumi aalisariutinik avataasiorlutillu aalisariutinik – kattutsitsinissaminik kissaateqartoq, taamaalillutik umiarsuaatileqatigiiffiup angallataatai ingerlatseqatigiiffinnut kattutsinneqartunut pisassiissutinik sumiluunniit aalisarsinnaalissallutik. Kattutsitsinerup nassatarissavaa angallatip sinerissamut qanittumi aalisarnissamut akuersissutaateqartup aalisariutinut avataasiortunut pisassiissutit atorlugit aalisarsinnaalernera, illua'tunganilu angallatip avataasiorluni aalisarnissamut akuersissu-

16) 79-erit oqaluttuarisaanermi pissutsinut tunngasunik pissuteqartumik sinerissamut qanittumi aalisarsinnaatitaasut eqqaassanngikkaanni.

taateqartup sinerissamut qanittumi pisassiissutit atorlugit aalisarsinnaalerneru. Qinnuteqaat Pisortaqarfiup itigartippaa, aalisariutit sinerissamut qanittumi aalisartunut avataasiorlutillu aalisartunut inatsisikkut aalajangersagaasumik atuuttumillu agguataagaanerat taakkunungalu atasunik pisassiissutitaqarnerisa kattutsitsinissamut akornutaanerat innersuussutigalugu.

Aalajangiineq taanna inuussutissarsiortup Ombudsmandimut naammagittaalliutigaa. Suliaq Ombudsmandip misissorpaa, inerniliillunilu oqaatigalugu Pisortaqarfiup nalunaarutitut ilusilerlugu (sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarut) aamma aalajangiiner-tigut ataasiakkaatigut (immikkut akuersissutitigut) Kalaallit Nunaanni aalisariutit avataasiorlutik aalisariutinut sinerissamullu qanittumi aalisariutinut agguataagaanerannik aalisarneq pillugu inatsimmi malittarisassat atuuttut 2002-miilli saneqquttarsimagai. Taamaattumik suliaq naammagittaalliummut tunngasoq pineqartoq eqqarsaatigalugu Ombudsmandi isumaqarpoq inuussutissarsiortup qinnuteqaataa akuersaarniarlugu periarfissat Pisortaqarfiup pitsaaneruseq misissorsimasariaqaralarai.

Naatsumik oqaatigalugu Ombudsmandi oqarpoq aalisariutit sinerissamut qanittumi aalisariutinut avataasiorlunilu aalisariutinut agguataagaanerat sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummit aamma Pisortaqarfiup immikkut akuersissutaasigut assigiinngitsutigut aserorneqarsimasoq. Ombudsmandip aalajangiineranut uiggiullugu inerniliuttariaqarpoq aalisariutinik agguataarinerup ataavartumik atortinniarnera ajornarsisimasoq.

Nalunaarutissamut missingiummi pineqartumi Ombudsmandip isornartorsiuinera naaperiarneqarpoq, missingiutip aalisariutinik agguataarinerup atorunnaarsinneqarnissaanut alloriarneruneratigut (alloriaqqinneruneratigut). Missingiutip aalisariutinik agguataariner-mi immikkoortumut sorlermut ilaernerup taamalu angallatip sumi aalisarsinnaaneranut sunniutaa ilaatigut atorunnaarsippaa, missingiullu angallatit sumiiffinni aalajangersimasuni aalisarsinnaanerat pillugu malittarisassanut erseqqissunut ataasiinnarmillu paasineqarsinnaasunut ilaatigut takussutissaavoq – tassami missingiummi aalajangersar-neqarmat – ataasiakkaat ilaasussaangitsutut taaneqartut eqqaassanngikkaanni – sumi aalisarsinnaaneq taamaallaat angallatip angissusianik/usitussusianik tunngaveqassasoq.

Angallatit angisuut aalajangersimasut sinerissamut qanittumi rejerniarnermit peer-neqarnissaannik politikkikkut kissaatigisaq

Angallatit T4-p aamma T5-ip sinerissamut qanittumi rejerniarnermit peerneqarnissaat politikkikkut kissaatigineqartoq oqaatigineqarpoq. Pineqartut tassaapput angallatit tuller-iinneri malillugit 810 BT-iusoq aamma 724 BT-iusoq. Kissaatigineqarpoq angallatit taakku angallatit avataasiorlutik aalisartut aalisarneranni atugassarititaasut assingini-k atugassaqartitaallutik siunissami aalisalissasut, tassa imaappoq tunngaviusumik killeqar-fimmit 3 sœmilil avataanni.

...

Angallatip T1-ip Banankarsimi aalisarnissaminut akuerineqarnissaanik Aalisartitseqatigiiffiup F-ip qinnuteqaataa

Pisortaqarfiup naggasiutitut paasisutissiissutigissavaa Aalisartitseqatigiiffiup F-ip sinerissamut qanittumi nammineq tunisassiorluni rejerniarnissamut akuerineqarnissani kiisalu umiarsuaatileqatigiiffiup angallataata T1-ip Banankarsimi aalisarsinnaatitaanissaa april 2005-imi qinnutigisimagaa. Qinnuteqaat taanna Nunaqarfimmi 1-imi suliffissuup tunisassiassanik pilersorneqarnerata qulakkeerneqarnissaanik taamalu suliffissuarmi sulisut ataavartumik suliassaqartinneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaannik tunngavilersorneqarpoq. Umiarsuaatileqatigiiffik oqarpoq tamanna aatsaat qulakkeerneqarsinnaasoq T1 suliffissuarmut ungasinngitsumi, tassalu Banankarsimi, aalisarsinnaatitaappat.

Malittarisassat massakkut atuuttut qinnuteqaatip akuerineqarnissaanut periarfissiinngilat, angallatimmi sinerissamut qanittumi nammineq tunisassiorluni rejerniarnissamut (PRA-SQNT-mik) akuersissutaatillit karsini kiisalu tunngaviusumik killeqarfiup iluani aalisarsinnaatitaanngimmata. Taamaattumik angallatip tunisassiornissamut akuersissutaataata angallatit Banankarsimi aalisarnerani atorunnaarallarneqarnissaa umiarsuaatileqatigiiffiup taarsiullugu kissaatigaa. Taamatulli ilusiliinissamut malittarisassani atuuttuni aamma periarfissaqanngilaq. Angallatip Banankarsimi aalisalernissaanut periarfissatuaq tassaavoq aalisariutip akuersissutaataani piumasaqaatit allanngortinneqarnissaat angallatip qinnuteqaatigissagaa, PRA-SQNT-mik akuersissuteqartoqarnissaa siunertaralugu. Aaqqiinerup taassuma angallatip tunisassiornissamut akuersissutaataata atorunnaarsivineqarnera nassatarissavaa. Angallat tunisassiornermut akuersissutaateqaqqilissasoq umiarsuaatileqatigiiffiup kingusinnerusukkut kissaatigippagu tamanna umiarsuaatileqatigiiffiup Naalakkersuisunut nutaamik qinnuteqaatigisariaqassavaa. Tamanna umiarsuaatileqatigiiffimmut nalunaarutigineqarpoq.

Angallatit tunisassiornissamut akuersissutaatillit karsini tunngaviusumillu killeqarfiup iluani aalisarnissamut akuerineqassappata tamanna manna tikillugu politikkiusumik malunnaatilinnik unioqquitsinerussaaq. Angallatilli T1-itut angitigisup tunisassiornissamut akuersissutaatini rejekarsini tunngaviusumillu killeqarfiup iluani aalisarnermini atorunnaarsikkallassagaa akuerineqassappat tamanna aamma atuutissaaq. Akuersissutit taamaattut sinerissamut qanittumi angallatinik 75 BRT/120 BT-init mikinerusunik angallateqarlutik aalisartut sakkortuumik akerlilersuinerat pilersissagaa naatsorsuutigisariaqarpoq.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Assammik allataq:

“Suliaq (...) -mut 26.5.-imi oqaloqatiginnissutigineqarpoq. T4 (T5-lu) tunngaviusumik killeqarfiup avataanut nuunneqassasut Rasmusip kissaatigaa, allatigulli massakkut allannguinnessaq kissaatiginagu.

...

30.5.2005” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Aalisartitseqatigiiffimmut F-imut allakkanit 17. maj 2005-imi ullulerneqarsimasunit Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisup Rasmus Frederiksenip atsiorsimasaanit makku erserput:

“Pisortaqarfiup paasissutisiissutigisaatut T1 tunngaviusumik killeqarfiup iluani aamma Banankarsimi aatsaat aalisarsinnaalersinnaavoq T1-ip sinerissamut qanittumi rejerniarnermi tunisassiornissamut akuersissutaataa Aalisartitseqatigiiffiup F-ip atorunnaarpagu. Angallatip akuersissutaateqarnerani piumasaqaatit ilissinnit taamatut allanngortinneqarnerat, tassanilu ilissi erseqqissumik oqaatigissallugu allannguut angallatip tunisassiornissamut akuersissutaataata ataavartumik atorunnaarneqarneranik nassataqassasoq. Qinnuteqaat akuersissanngorlugu Naalakkersuisunut saqqummiunneqassaaq.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Suliami allagaatinut ilaavoq Naalakkersuisut isummernissaannut Pisortaqarfiup tunngavissiaa, 7. juni 2006-imi ullulerneqarsimasoq, rejerniutip T1-ip SQNT-mik (PRA-SQNT-mik, uanga oqaatigisara) akuersissutaateqarnerata SQNT-mik akuersissutinngortinneqarnissaanik Aalisartitseqatigiiffiup F-ip qinnuteqaataanut tunngasoq. Isummernissamut tunngavissiaq taanna Naalakkersuisunit aatsaat 18. juni 2007-imi suliarineqarsimavoq, tassanilu Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisup inassuteqaataa Naalakkersuisut akueraat.

“Naalakkersuisut isummernissaannut tunngavissiaq

Rejerniutip T1-ip PRA-SQNT-imik akuersissutaateqarnerata PRA-SQNT-mik akuersissutinngortinneqarnissaanik Aalisartitseqatigiiffiup F-ip qinnuteqaataa

Malittarisassat atuuttut

Inatsisartut inatsisaanni nr. 18-imi, 31. oktober 1996-imeersumi (aalisarneq pillugu inatsimmi) § 12-imit erserpoq kalaallit angallataanni suliarinneqqaarneq Naalakkersuisut

akuersinerisigut aatsaat pisinnaasoq. Tassa imaappoq aalisariutini tunisassiornissamut akuersissutinik qinnuteqaatit akuerisassanngortillugit itigartitassanngortillugilluunniit Naalakkersuisunut saqqummiunneqartassasut.

Aalisarsinnaanermut akuersissuteqartarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 5-imi, 31. januar 2002-meersumi (akuersissuteqartarneq pillugu nalunaarummi) § 9, imm. 2-kkut aalajangersarneqarpoq akuersissutip tunniunneqarne-rani tunngavinni allannguutit akuerisassanngortillugit Naalakkersuisunut saqqummiun-neqartassasut.

Rejerniarnerup iluani akuersissutit assigiinngitsut sisamat atorneqarput: PRA-SQT-mik akuersissut, PRA-SQNT-mik akuersissut, kiisalu PRA-TNAA-mik akuersissut, tak. i-martani Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani rejerniarneq pillugu Nam-minersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 23-mi, 29. august 2002-meersumi (sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummi) §§-it 6-imit 8-mut.

Akuersissutip suunissaanut pissutsit sisamat uku aalajangiisuupput:

- a) angallat sinerissamut qanittumi avataaniluunniit aalisarsinnaatitaanersoq
- b) angallat tunngaviumik killeqarfiup iluani avataaniluunniit aalisarsinnaatitaanersoq
- c) angallat tunisassiornissamut akuersissutaateqarnersoq akuersissutaateqannginnersor-luunniit
- d) angallat Kitaani Tunumiluunniit aalisarsinnaatitaanersoq.

Taamaattumik rejerniutip tunisassiornissamut akuersissutaatillip tunisassiornermut a-kuersissuteqarani akuerineqarnissani kissaatigippagu tamanna umiarsuaatileqatigiiffiup Naalakkersuisunut qinnuteqaatigissavaa. Qinnuteqaat taamaattoq Naalakkersuisunit a-kuerineqarpat tamatuma manna nassataraa, tassalu angallatip tunisassiornissamut akuer-ssutaatini atoqqissinnaajunnaavissagaa. Angallammi tunisassiornissaq umiarsuaatileqa-tigiiffiup kingusinnerusukkut kissaatigeqqileruniuk tamanna umiarsuaatileqatigiiffiup Naalakkersuisunut nutaamik qinnuteqaatigisariaqarpaa.

Kitaani Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani sinerissamut qanittumi re-jerniarnermi angallatit suut aalisarsinnaanerat akuersissuteqartarneq pillugu nalunaa-rummi § 6, imm. 5-ikkut kiisalu sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummi §§-itigut 6-ikkut 7-ikkullu aalajangersarneqarpoq. Taakkunannga ersepoq pingaarnertut malitta-risassaq tassaasoq taamaallaat angallatit 75 BRT/120 BT-init mikinerusut kisimik sine-rissamut qanittumi rejerniarinnaasut. Taakkunani ilaatinneqanngillat sinerissamut qa-nittumi rejerniarnermi angallatit anginerusut ataasiakkaat, paragraffini qulaani taane-qartuni radiokkut attaveqarfigineqarnerini ilisarnaataasigut taaneqarsimasut. Sumi aali-

sarsinnaaneq pillugu nalunaarummi §§-init 6-imit 7-imillu aamma erserpoq angallatit qulaani taaneqartut sorliit tulleriinneri malillugit tunngaviusumik killeqarfiup iluani aamma avataani aalisarsinnaanersut.

PRA-SQT-mik (tunisassiornissamut akuersissutitaqanngitsumik) akuersissutaateqaraanni sineriak tikillugu aalisartoqarsinnaavoq, PRA-SQNT-millu (tunisassiornissamut akuersissutitalimmik) akuersissutaateqaraanni tunngaviusumik killeqarfik tikillugu aalisartoqarsinnaavoq.

Aalisartitseqatigiiffiup F-ip qinnuteqaataa

Angallatip T1-ip sinerissamut qanittumi rejerniarnermi aalisarnissaanut akuersissut Aalisartitseqatigiiffiup F-ip qinnuteqaatikkut 22. marts 2005-imeersukkut qinnuteqaatigaa. Qinnuteqaammit erserpoq T1 Nunaqarfimmi 1-imi ...-p suliffissuaataata pilersorneqarnissaanut atorneqarnissaa siunertarineqartoq, tassunga pilersuinerup amigarnera pissutigalugu. Aammattaaq erserpoq T1-imut sinnaakkutassatut piunasaqaataasut karsini aalisarsinnaaneq il.il. eqqarsaatigalugit tamakkiisuunissaat qinnutigineqartoq.

T1 422,84 BRT/717/BT-iuvoq, ... radiokkut attaveqarfingineqarnermini ilisarnaatigalugu. Angallat tamatigut 42,10 meteriuvoq, 10,40 meteritut silitsigaluni, 7,03 meteritullu itsinertutigaluni.

T1 taamaallaat angallatit 75 BRT/129 BT-init mikinerusut sinerissamut qanittumi rejerniarsinnaatitaanerannik pingaarnertut malittarisassami ilaatinneqanngitsuni pineqartunut ilaatinneqanngilaq. Taamaakkaluartoq Aalisartitseqatigiiffik F angallatip T1-ip PRA-SQNT-195-0-imik akuersissuteqarluni sinerissamut qanittumi rejerniarnissaanut akuersissummik tunineqarpoq, tassami T1-ip sinerissamut qanittumi rejerniarnermut ilanngunneqarnerani Nunaqarfimmi 1-imi suliffissuup pilersorneqarnerata ataavartinneqarnissaa siunertaamat. PRA-SQNT-mik akuersissut tunniunneqarpoq, tassami angallat angissutsini pissutigalugu tunngaviusumik killeqarfiup iluani aalisarnissamut naleqqutinngimmat. PRA-SQNT-mik akuersissut pineqartoq Aalisartitseqatigiiffik F v/... isumaqatigiissuteqarfugalugu tunniunneqarpoq.

Aalisartitseqatigiiffiup F-ip massakkut qinnuteqaatigaa angallat T1 PRA-SQNT-195-0-imik akuersissummit PRA-SQT-200-0-imik akuersissummut nuunneqassasoq, akuersissullu kingulleq taamatuttaaq Aalisartitseqatigiiffimmut F-imut tunniunneqarsimavoq. Qinnuteqaammit erserpoq T1-ip qinnutigineqartutut nuunneqarnissaa akuerineqarpat T1-ip tunisassiornissamut akuersissutaataata taamaalilluni atorneqaqqissinnaajunnaavinnera Aalisartitseqatigiiffiup F-ip akuerigaa.

PRA-SQT-200-0-imik akuersissut Aalisartitseqatigiiffimmut F-imut 20. december 2005-imi tunniunneqartoq angallammut aalajangersimasumut massakkut atatinneqanngilaq.

Qinnuteqaat taanna T1-ip PRA-SQNT-195-0-imik akuersissutip iluani ukiumut 638 tonsinik naammangitsunik pisassaqtartitaalluni siunissaqannginneranik, PRA-SQT-200-0-imilli akuersissutip ukiumut 1.068 tonsinik pisassaqtartitaaneranik tunngavilersorneqarpoq. Qinnuteqaammit aammattaaq erserpoq ingerlatseqatigiiffiit allat PRA-SQNT-mik akuersissutaateqarlutik pisassiissutit tamakkerlugit sinnerlugilluunniit namminneq aalisarsinnaagaat, taamaattumillu PRA-SQNT-mik akuersissutit iluanni pisassiissutinik amerlanerusunik pisinissaq ajornakusoortuulluni, PRA-SQT-milli akuersissutit iluanni pisassiissutinik amerlanerusunik pisinissaq ajornannginnerusussaalluni.

Naliliineq

Malittarisassani atuuttuni aalajangersarneqarpoq angallat T1-itut ittoq angissutsini pisutigalugu PRA-SQT-mik akuersissut atorlugu rejerniarsinnaanngitsoq.

Akuersissutit siusinnerusukkut tunniunneqarsimasut pissutigalugit angallatit allat T1-imit anginerusut PRA-SQT-mik akuersissutit atorlugit aalisarput. T4 810 BT-iusoq aamma T3 888 BT-iusoq. Angallatit taakku angallatit 75 BRT/120 BT-iusut kisimik sinerissamut qanittumi rejerniarsinnaanerannik pingaarnertut malittarisassami pineqartunut ilaatinneqanngitsunut ilaanngillat.

Pisortaqarfiup paasinninnera unaavoq angallat T1 angissutsini pissutigalugu tunngaviusumik killeqarfiup iluani aalisarnissanut naleqquttuunngitsoq.

Aalisarneq pillugu inatsisip allanngortinneqarneranut atatillugu rejenik aalisarnermi sinerissamut qanittumi aalisartut avataasiorlutillu aalisartut pisassaat kattutsinneqarsinnaanersut isummerfigineqarniarpoq.

Inassuteqaat

Naalakkersuisunut tamakku tunngavigalugit inassuteqaatigineqarpoq angallatip T1-ip PRA-SQNT-195-0-imik akuersissummit PRA-SQT-200-0-imik akuersissummut nuunneqarnissaanik Aalisartitseqatigiiffiup F-ip qinnuteqaataa akuerineqassanngitsoq, aalisarnerlu pillugu inatsisimmik allanngortitsinermi suliassaqarfiup taassuma qulaajarneqarnissaa utaqqimaarneqassasoq.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Naalakkersuisut aalajangiinerat qinnuteqartumut allakkatigut 22. juni 2007-imeersutigut nalunaarutigineqarpoq, imaattumik tunngavilersuutitalerlugu:

“Angallatip T1-ip PRA-SQNT-195-0-imik akuersissummit PRA-SQT-200-0-imik akuersissummut nuunneqarnissaanik qinnuteqaatersi akuerineqassanngitsoq, aalisarnerli pillugu inatsimmik allanngortitsinermi suliasaqarfiup taassuma qulaajarneqarnissaa utaqqimaarneqassasoq Naalakkersuisut aalajangertut nalunaarutigineqarsinnaavoq.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

T4-mut aamma T3-mut akuersissutit ajoquteqannginnerat Pisortaqarfiup eqqartuussissuserisumut A-mut allakkani 19. december 2007-imeersuni oqaatigeqqippaa, tassami angallatit taakku tunisassiornissamut akuersissutaateqanngimmata. Pisortaqarfiup tamatuma saniatigut makku oqaatigai:

“Angallatip PRA-SQNT-mik akuersissutaateqarnera PRA-SQT-mik akuersissutaateqarnermut taamatut allanngortinneqassappat Aalisartitseqatigiiffiup F-ip qinnuteqaateqarnissaa piumasaqaataavoq, tassanilu erseqqissumik oqaatigineqassalluni angallatip tunisassiornermut akuersissutaataata atorunnaavinneqarnissaa ingerlatseqatigiiffiup kissaatigaa. Qinnuteqaat Naalakkersuisunut tamatuma kingornatigut saqqummiunneqassaaq.

Suliaq Pisortaqarfiup Naalakkersuisunut arlaleriarluni saqqummiuttarsimavaa. Naalakkersuisulli tungaannit oqaatigineqarpoq angallatit 75 BRT/120 BT-init annertuumik anginerusut malittarisassatut pingaarnertut angallatit avataasiortut atugassaqartitalutik aalisarnissaat kissaatigineqartoq, tassa imaappoq tunngaviusumik killeqarfimmit 3 sœmilit avataanni. Taamaattumik T1-ip akuerineqarnerani piumasaqaatit allanngortinneqarnissaat Naalakkersuisut manna tikillugu itigartitsissutigisarsimavaat.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

T1 SQT-mik akuersissummik 2008-mi tunineqarpoq SQT-milli akuersissut tunniunneqartoq SQNT-mik akuersissutitut piumasaqaateqarfiuvoq, tassami taamallat tunngaviusumik killeqarfik tikillugu aalisartoqarsinnaammat, umiarsuarmilu tunisassiorneq umiarsuup tulaassaasa tamarluinnarmik Kalaallit Nunaanni nunami tunisassiorfimmi tunisassiarineqarnissaat piumasaqaatigalugu akuerineqarluni. Naalakkersuisoqarfiup nassuiaatitut oqaatigaa aqutsinermi allaffissornikkut kukusoqarsimasoq, taamaalluni SQT-mik akuersissummik SQNT-mik akuersissutitut piumasaqaatitalimmik tunniussisoqarsimalluni. T1 inatsisinik unioqqutitsilluni aalisartutut politiinut tamatuma kingornatigut unnerluutigineqarsimavoq. Politimesterili tamatumalu kingornatigut naalagaaffiup eqqartuussissuserisua naliippiut T1-ip inatsisinik unioqqutitsilluni aalisartutut unnerluutiginiisaanut tunngavissaqanngitsoq.

SQT-mik akuersissutinik qinnuteqartut assigiimmik pineqarsimanersut naliliisinaajumallunga Aalisarnermut Naalakkersuisoqarfik 14. februar 2013-imi qinnuigaara uku uannut nassiutequllugit:

1. T3-p sinerissamut qanittumi rejerniarnermi atorneqalernissaanik umiarsuaatileqatigiiffiup qinnuteqaataa.
2. T4-p sinerissamut qanittumi rejerniarnermi atorneqalernissaanik umiarsuaatileqatigiiffiup qinnuteqaataa.
3. Aalisartitseqatigiiffiup F-ip allagai, tunisassiornissamut akuersissutip toqqortarineqarnissaanik umiarsuaatileqatigiiffiup siunnersuutaanik imaqartoq.

Arlaleriarlunga nukingisaaruteqartareerlunga Naalakkersuisoqarfiup nassuiaataa imaattoq 17. juli 2013-imi tiguara:

“Mappinik suliami allagaatinik imalinnik misissuisoqaraluartoq allagaatit qulaani taaneqartut tamarmik pissarsiarineqanngitsoorput. Umiarsuaatileqatigiiffinnut marlunnut T3-p ilaaffigisaanut saaffiginnikkut qinnuteqaat ilanngullugu nassiunneqartoq uatsinnut nassiunneqarpoq.

Filip aappaa ilanngullugu nassiunneqartoq allagaatinik uagut p-drevitsinnit naqitanngoritannik imaqarpoq. Taakku allagaatit allaqqaarneqarnerinik ujarlerninni tunngavittut atoraluarpakka.

KANUAANA-mi akuersissutinik ingerlatseriaatsimik misissuinerup takutippaa T4 sinerissamut qanittumi rejerniarnermi 1. september 2003-mi aamma T3 27. august 2006-imi ilaatinneqalersimasut. Akuersissutit taakkua naqitanngortinneqarneri taamatuttaaq ilanngullugit nassiunneqarput.

Naggataatigut nalunaarutigissavarput qulaani taaneqartut tamakkerlugit pissarsiarineqarsinnaannginnerat ajuusarutigigipput. Suliaq ukiunut qulinut kingumut ingerlavoq, piffissamilu tassani allaffitsinnit toqqorsivitsinnillu arlaleriarluta nuuttarsimavugut. Toqqorsivilerisugut oqarput suli karseqartoq mappinik suliami allagaatinik imalinnik imaqartunik, taakkulu containerimi toqqortarineqarallartut. Taakku qaqugu sumilu inassinneqassanersut ilisimaneqanngilaq. Taamaattumik allagaatinik qulaani taaneqartunik ujarlernerput unitsipparput.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Eqqartuussissuserisoq A aamma Naalakkersuisoqarfik 19. juli 2013-imi nalunaarfigaakka naammagittaalliuut paasissutissat pigineqartut tunngavigalugit aalajangersimasumik suliaralugu aallartittunga.

Ombudsmandimut taartaasartup oqaaseqaataa

”Akuersissuteqartarnermi oqartussaasut T3 Aalisartitseqatigiiffimmut H-mut, P1-imit aamma Aalisartitseqatigiiffimmit R-imit pigineqartumut atasoq aamma T4 Aalisartitseqatigiiffimmit G-mut P2-mit aamma Aalisartitseqatigiiffimmit R-imit pigineqartumut atasoq eqqarsaatigalugit T1-imut aamma T2-mut ukiuumoortumik pisassiissutinik tunniussinermi assigiinngisitsisimasut Aalisartitseqatigiiffiup F-ip ilaatigut naammagittaalliuutigaa, tassami angallatit marluk taakku sineriak tikivillugu aalisarnissaminnut akuerineqarmata.

Naammagittaallioruq isumaqarpoq assigiinngisitsineq taanna suliamut attuumassuteqartunik tunngavilersugaanngitsoq.

Aalisartitseqatigiiffiup kilisaataataasa marluk qulaani taaneqartut 2008-mi SQT-mik akuersissutinik kingusinnerusukku SQT-mik akuersissutinut allanngortinneqartunik tunineqarsimani naammagittaalliummi aammattaq pineqarpoq.

Uanga suliamik suliarinninna naammagittaalliuutip ilaanut Aalisartitseqatigiiffik F-ip T4 810 BT-iusoq aamma T3 888 BT-iusoq eqqarsaatigalugit SQT-mik akuersissummik qinnuteqaamminut atatillugu assigiinngisitsivigineqarsimaneramik oqarnermut tunngasuvoq.

Inatsisartut Ombudsmandiata suliaq suliap suliarinerata ingerlaqqinnerani peqataasinnaassuseqarunnaarnermi tungaanut piareersarlugulu paasissutissartalersorpaa. Naammagittaallioruq sinniisaa suliap Inatsisartut Ombudsmandiata inatsisilerineri pisortaanut saqqummiussinissaminut periarfissaqarsimavoq, uangalu suliamik qulaajaaniarlunga Aalisarnermut Nalakkersuisoqarfiup sinniisaanik ataatsimeeqateqarsimallunga. Tamatuma kingornatigut suliami illua'tungiusup isumaanik immikkut tusarniaaqqinnissaq pisariaqanngitsutut isigisimavara, tassami ataatsimiinnerni taakkunani paasissutissanik nutaanik suliami illua'tungiusup aappaata ilisimariinngisaanik saqqummiussisoqarsimanngimmat.

Aalisartitseqatigiiffik F SQT-mik akuersissutinik qinnuteqaatiminut arlaleriarluni itigartinneqartarsimavoq. Naalakkersuisoqarfiup tamatumunnga tunngavilersuutitut oqaatigaa ingerlatseqatigiiffik tunisassiornissamut akuersissutaateqarallartil-lugu T1-ip aamma T2-p SQT-mik akuersissutinik tunineqarsinnaaner at ajornartoq. Naalakkersuisoqarfiup ingerlatseqatigiiffik tamatumunnga peqatigitillugu nalunaarfigaa T1-ip aamma T2-p SQT-mik akuersissummik tunineqarsinnaane-rat tunngaviatigut ajornanngitsoq, tunisassiornissamut akuersissutaataat atorun-naavinneqarsinnaappata. Ingerlatseqatigiiffiulli tunisassiornissamut akuersissutip atorunnaavinnissaa taamalu T3-tut aamma T4-tut atugassaqartitaallutik aalisar-nissaat piareersimaffigigaa Aalisartitseqatigiiffiup oqaatigigaluaraa ingerlatseqati-giiffiup SQT-mik akuersissummik qinnuteqaataa Naalakkersuisoqarfiup akuer-saarsimangilaa.

Suliamik uanga misissuina Naalakkersuisoqarfiup sulianik Aalisartitseqatigiif-fiup G-mut aamma P1-imut aamma Aalisartitseqatigiiffimmut R-imut qinnute-qaatinik akuersissutinillu tunngasunik pineqartunik nassaarsinnaasimannginne-ranit ajornakusuulersinneqarsimavoq.

Tamatumunnga tunngavilersuutitut Naalakkersuisoqarfiup oqaatigaa arlaleriar-luni nuuttarsimaneq allagaatit nanineqarsinnaannginnerannut pissutaasoq.

Allagaateqarfeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 22-mi, 30. oktober 1998-imeersumi § 1-ikkut aamma § 7, imm. 1-ikkut aalajangersarneqarpoq inat-sisip siunertaa tassaasoq toqqortat oqaluttuarisaanermi nalillit imaluunniit innut-taasunut oqartussaasunullu allaffissornikkut eqqartuussiveqarnikkulluunniit pis-sutsinut uppersaataatissatut atuuttut toqqortarineqarnissaasa qulakkeerneqarnis-saat aamma kikkulluunniit toqqortaatiniq pissarsisinnaanissaasa qulakkeerneqar-nissaat. Pisortat suliffeqarfiutaasa toqqortaatimik qaqugukkulluunniit isuman-naatsumik suliarineqarnissaat toqqortarineqarnissaallu isumagissavaat.

Taamaalilluni suliassaarfimmi tassani inatsisiliornermi tunngaviusutut ilaasoq tassaavoq uppersaasarsuiner mi paasissutissat innuttaasut inatsiseqartitsinikkut innarlitsaalineqarnerannut pingaaruteqartut toqqortarineqarnissaat, pisortat up-persaataatissatut pisariaqartitaat kiisalu nunap oqaluttuarisaaneraniq paasinnis-simaneq eqqarsaatigalugit pisortani oqartussaasut akisussaaffeqarnerat.

T5-mut aamma T4-mut SQT-mik akuersissutit pillugit suliat Naalakkersuisoqarfiup toqqorsiviinniinginnerat Naalakkersuisoqarfiullu sulianik ujarlernerminik imaaliallaannaq unitsitsisimanera isorisarialerujussuartut isigaakka.

Naalakkersuisoqarfiup oqaatigaa angallatit 75 BRT/120 BT-init anginerusut SQT-mik akuersissutit atorlugit aalisarnissamut akuerineqartarnerat aalisarnissamut akuersissuteqartarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaruutaanni nr. 5-imi, 31. januar 2002-meersumi § 1, imm. 2 aamma imartani Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani rejerniarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaruutaat nr. 23, 29. august 2002-meersoq tunngavigalugit pisartoq.

Namminersornerullutik Oqartussat nalunaruutaanni nr. 5-imi, 31. januar 2002-meersumi (akuersissuteqartarneq pillugu nalunaarummi) § 1, imm. 2 imaattunik oqaasertaqarpoq:

“Imm. 2. Nalunaarut manna malillugu akuersissummut tunniunneqartumut, imartami sinerissap titarnerullu aalisarnikkut oqartussaaffimmut tunngaviumik killeqarfiit avataanni 3 sœmilik akornanni angallatinut usitussutsimut uuttuutaat malillugit 75 BRT/120 BT-itut angissusilinnut anginerusunulluunniit aalisarnissaq inerteqqutaavoq. Taamaattorli takuuk imm. 4, nr. 2 aamma 3.”

Imartani Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani rejerniarneq pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaruutaanni nr. 23-mi, 29. august 2002-meersumi (sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummi) § 6, imm. 1 aamma § 7, imm. 1 imaattunik oqaasertaqarput:

“§ 6. Angallatinut sinerissamut qanittumi rejerniarsinnaanermut akuersissummik (PRA-SQT-akuersissummik) pigisaqartunut imartani Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani kitaani aalisarnermi sineriak kingumut killeqarfiuvoq.

§ 7. Angallatinut sinerissamut qanittumi rejerniarsinnaanermut akuersissummik pigisalinnut angallammi nammineq tunisassiornissamut akuersissuteqarfigineqarsimasunut (akuersissummik PRA-SQNT-mik) imartani Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaani kitaani aalisarnermi tunngaviumik killeqarfik kangimut killeqarfiuvoq. Taamaattorli piffissami 1. aprilimit 31. oktober ilanngullugu kitaani 610 N-imit 650 N-imut tunngaviumik aalisarnikkut killeqarfimmit 3 NM-init avasinnerusoq kangimut killeqarfiuvoq.”

Sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummi sinerissamut qanittumi nammineq tunisassiornissamut akuersissutaateqarneq akuersissutaateqannginnerlu immikkoortisimaneqarput, tak. nalunaarummi § 6, imm. 1 aamma § 7, imm. 1.

Aalisartitseqatigiiffiup S-ip aamma Aalisartitseqatigiiffiup T-p 23. november 2004-mi naammagittaalliuutaanni sinerissamut qanittumi rejerniarsinnaanermut akuersissummik tunniussinermut atatillugu inatsisitigut tunngaviusoq Inatsisartut Ombudsmandiata misissorpaa. Suliaq taanna Ombudsmandip ukiumoortumik nalunaarutaani issuaavigineqarsimanngilaq. Umiarsuaatileqatigiiffiit marluk umiarsuaatileqatigiiffiup siulliup kilisaataata avataasiortunut rejertassiissutit atorlugit aalisartup umiarsuaatileqatigiiffiit aappaata sinerissamut qanittumi rejertasasa 2003-mi sinneruttut aalisarnissaannut attartorlugu aalisarnissamik qinnuteqaammik Pisortaqarfiup itigartitsisimanera pillugu naammagittaalliuutaannut atatillugu inatsisikkut tunngavigisaq Ombudsmandip suliami tassani misissorpaa.

Ombudsmandi tamatumunnga atatillugu imaattumik oqaaseqaateqarpoq:

“Aamma oqaatigaara Pisortaqarfiup periaasiani pineqarmat angallatit pisut ataasiakkaarlugit aalajangiinerit tunngavigalugit aalisariutit ilaannit immikkoortunit aalisariutit ilaannut immikkoortunut allanut nuussinnaasut, taamatut ikaarsaariarneq ataavartusatur isikkoqarpat.

Oqaatigineqartutut aalisariutit ilaannut immikkoortunut agguataarinermi pingaarnertut tunngaviusussatut inatsisiliortumit aallaavigineqartut saneqqunnissaannut Naalakkersuisut piginnaatinneqarsimanersut inatsimmit ersinngimmat immikkut akuersissuteqartoqarnissaanut inatsisitigut tunngavissaliisoqarsimappat inatsisitigut tunngavissaliunneqartoq aalisariutit ilaannit immikkoortunit aalisariutit ilaannut immikkoortunut allanut nuunnermuinnaq tunngatillugu sooq killilerneqarsimassanersoq aamma erseqqarluppoq.”

Naalakkersuisoqarfiup oqaatigaa SQT-mik akuersissummik tunineqarsinnaassaanni piumasaqaatit marluk eqqortinneqarsimassasut:

- 1) Angallat rejerniarsinnaanermut akuersissummik peqassasoq, aamma
- 2) angallat nammineq tunisassiorsinnaanermut akuersissutaateqassanngitsoq.

Naammagittaalliortup SQT-mik akuersissummik tunineqassagaanni piumasaqaammik siullermik eqqortitsinera suliami qularutigineqanngilaq. Umiarsuaatileqatigiiffiup tunisassiornissamut akuersissutaatimi ataavartumik atorunnaarnissaa eqqarsaatigigaa naammagittaalliortup Naalackersuisoqarfimmut oqaasiinnartigut allakkatigullu nalunaarutigisimagaluaraa umiarsuaatileqatigiiffiup SQT-mik akuersissummik qinnuteqaataa Naalackersuisut akueriesimangilaat.

Ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi naligiimmik pinnittarnermik tunngavik atuuppoq, taannalu ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi inatsisikkut aalajangersagaanngitsumik tunngaviuvoq.

Naligiimmik pinnittarnermik tunngaveqarnek pillugu ataatsimut oqaaseqaatit

“Suliat assigiit assigiimmik suliarineqarnissaannik” piumasaqaat inatsiseqartitsinikkut nalunneqatiginissutsinnut itisoorujussuarmik ikkusimavoq, Tunngaviumillu Inatsimmi aalajangersakkatigut arlalitsigut oqaatigineqarluni. Naligiimmik pinnittarnermik ataatsimut tunngaveqarnerup suliat assigiit assigiinngitsumik suliarineqartarnissaat annertuutigut inerteqquataatippaa. Ajornatorsiutaasorli tassaavoq suliat assigiit pineqarnersut qulaajaasoqarnissaa. Tamatuma inatsiseqartitsinikkut tunngavik manna nassataraa, tassalu suliat paasissutissartamikkut imminnut sanilliunneqarsinnaasut assigiimmik suliarineqartariaqarlutillu assigiimmik aalajangiivigineqartariaqartut. Tungavilli taanna tunngavittut inatsiseqartitsinikkut nammineertutut piumasaqaatit tunngavigisinnaasaattut nalorniartumik inissisimavoq.

Ingerlatsineq pillugu qangaanerusoq inatsiseqartitsinermi ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi assigiimmik pinnittarnermik tunngaviup suliamik aalajangiiviginninnermut nammineq tunngaviusinnaanera qularutigineqarpoq. Paasininneq unaasimavoq tunngavik taanna pissaanermik sangutitsisarneq pillugu ilisimasanik nalinginnaasunik imaqarnermi saniatigut allamik imaqanngitsoq (tak. Ole Spiermannip atuagassiami “Juristen”-imi 1995-imi saqqummersuni quppernermi 417-imit 443-mut aamma 418-imi tulliinilu allaaserisaa “Den almindelige forvaltningsretlige lighedsgrundsætning”). Kingunerisassaa tassaasariaqarpoq innuttaasup suliamik tunngaviit suliamut attuumassuteqartut tunngavigalugit aalajangiivigineqarsimasup, siusinnerusukkullu suliami allami pineqartunut asser-suulluinnarneqarsinnaasumi aalajangiinerup paarlattuanik aalajangiivigineqartup

assigiimmik suliarineqarnissaat suliat assigiissuteqarnerat pissutiginnarlugu inatsiseqartitsineq tunngavigalugu piumasaqaatigisinnaanngikkaa.

Naligiimmik pinnittarnermik tunngaviup namminerisaminik isumaqarnera/sunniuteqarnera ukiuni nutaajunerusuni inatsisilerinermi annertunerusumik tapersersorneqarpoq.

Naligiimmik pinnittarnermik tunngaviup namminerisaminik isumaqarnera/sunniuteqarnera professor Karsten Revsbech-pi atuakkiamini “Aktuel dansk forvaltningsret”-imi, Jurist- og Økonomforbundets Forlagimi 2007-imi naqiter-tinneqartumi quppernermi 97-imi imatut nassuiarpaa:

“... pisut assigiit amerlanerusut assigiinnngitsumik inernilerneqartarpata aalajangiinerit ataasiakkaarlutik suliamut attuumassuteqartut tunngavigalugit tunngavilersorneqar-sinnaanerit naammanngilaq. Isiginiagassaq suliamut attuumassuteqartoq alla assigiin-ngitsumik pinninnermut tunngavilersuutaasinnaasoq suli piumasaqaataavoq. Immik-koortup aappaani isiginiagassanik suliamut attuumassuteqartunik piumasaqaammi tas-sani naligiimmik pinnittarnermik tunngaveqarnerup namminerisaminik isumaqarni-ni/sunniuteqarnini takutippaa.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Naligiimmik pinnittarnermik tunngaveqarnerup isumaata/sunniutaata taassuma manna nassataraa, tassalu suliat assigiittutut ittut assigiinnngitsunik sooq inerni-lerneqarsimanersut ingerlatsiviup kisiat nassuiassanngikkaa, aammali isiginiagas-sat assigiinnngitsumik pinninnermut pissutaasut assigiimmik pinninnissamit sak-kortunerutillugit sooq isiginiarneqarsimanersut nassuiaateqassalluni.

Assersuut taamaattoq tassaavoq U 2000.1969 H, tassani pineqarluni nunamik illup toqqavissaanik piginnittup imermik pilersuinnermut namminerisaminik a-tortorissaarutillip kommunimi imermik pilersuiffimmut attavileqqullugu peqqu-neqarsimaneera. Peqqusissut taanna isiginiagassanik imminni suliamut attuumas-suteqartuunngitsunik tunngaveqanngilaq, taamaakkaluatorli peqqusissut taanna Højsteretsip atorunnaarsippaa, toqqavimmimmi piginnittoq taanna “isiginiagas-sat illuutit allat imermik pilersorneqarnermikkut assersuunneqarsinnaasut nalili-i-vigineqarneranni isiginiarneqarsimasut tunngaviginagit naliliivigineqarsimam-mat.” Taamaalilluni naligiimmik pinnittarnermik tunngaveqarneq kisimi suliami tassani suliap aalajangiivigineqarnerani aalajangiisuusumik tunngavigineqarsima-voq.

Naligiimilli pinnittarnermik tunngaveqarnek namminerisaminik naleqartutut akuerineqarsinnaassaguni innuttaasup ingerlatsivimmuut inatsiseqartitsinikkut piumasagaataanut aalajangiisuusumik tunngaviunissaa naatsorsuutigineqarajutaraluartoq tunngavittut kisimiilluni nukittuallaanngitsumik inissisimavoq. Suliami marlunni pissusiviusut qaqutiguinnaq assigiilluinnarsinnaasarpur, taamaatumillu tunngaviit inatsisinik unioqquutitsisuunngitsut assigiinngitsunik inerneqalersillugit oqimaalutarneqartariaqartarlutik (tak. Bent Christensenip atuakkiaini "Forvaltningsret – Opgaver, hjemmel, organisation"-mi Jurist- og Økonomforbundets Forlagimi 1991-imi naqitertinneqartumi quppernerit 206-207).

Tunngavik inatsisinik unioqquutitsisoq inatsisinilluunniit unioqquutitsisuunnginera qularnartoq suliami tunngaviutinneqarsimappat innuttaasup inatsisinik eqqortitsisuunera qularnartumik angusaqarniarluni naligiimmik pinnittarnermik tunngaveqarnek atortussaatinniarsinnaanngikkaa aammattaaq ilisimaneqarluarpoq.

Naligiimmik pinnittarnermik tunngaveqarnek nalinginnaasoq sulinermi innuttaasumut imatut sunniuteqarpoq, tassalu isiginiagassat assigiinngitsumik pinninnermut tunngaviusut suliamut attuumassuteqartuunerat aalajangiinermullu sunniuteqarnerat ingerlatsiviup pisuni allani imminnut assigiilluinnartuunngitsuni uppersartariaqaraa (aammattaaq tak. Jens Gardep allallu atuakkiaini "Forvaltningsret, Almindelige emner"-mi Jurist- og Økonomforbundets Forlagimi 1997-imi naqitertinneqartumi quppernermi 211-mi Jens Gardep allaaserisaa).

Aalisartitseqatigiiffiup F-ip naammagittaalliuta eqqarsaatigalugu naligiimmik pinnittarnermik tunngaveqarnek nalinginnaasoq

Suliami matumani naammagittaalliortup ilaatigut oqaatigaa akuersissuteqartarnermi oqartussaasut suliamut attuumassuteqanngitsumik assigiinngitsisimasut, umiarsuarnik Aalisartitseqatigiiffimmit G-mit, P1-imi aamma Aalisartitseqatigiiffimmit R-imit pigineqartunik SQT-mik akuersissutinik taaneqartartunik akuersissutaateqartunik sineriak tikillugu aalisarsinnaatitsinermikkut, Aalisartitseqatigiiffiulli F-ip arlaleriarluni qinnuteqartaraluarluni SQT-mik akuersissutinik itigartinneqartarsimalluni, itigartitsinerlu suliamut attuumassuteqartumik tunngavilersorneqarsimanani.

Aalisartitseqatigiiffik F sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummi § 7, imm. 1 tunngavigalugu SQNT-mik akuersissummik peqarpoq, umiarsuarmi nammineq tunisassiorsinnaatitaalluni, kisiannili Aalisartitseqatigiiffik G aamma P1 aamma Aalisartitseqatigiiffik R § 6, imm. 1 tunngavigalugu SQT-mik akuersissutaateqarlutik Kitaani sineriak tikivillugu aalisarsinnaatitaallutik.

Inatsisikkut tunngavigisap ersarinnerunissaa akuersissuteqartarnerlu pillugu nalunaarummi suliami sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarutip sillimmaanneqarsimanissaa kissaatiginaraluartoq isumaqarpunga Aalisartitseqatigiiffiup G-p aamma P1-ip aamma Aalisartitseqatigiiffiup R-ip illua'tungaanilu Aalisartitseqatigiiffiup F-ip umiarsuarmi tunisassiornissamut akuersissutaateqartup akuersissutinik assigiinngitsunik tunineqarsimanerannut inatsisikkut pissusissaatut tunngaviusup assortornissaanut tunngavissaqarnanga.

Sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummi § 7, imm. 1-ikkut aalajangersarneqarpoq angallat nammineq tunisassiornissaminut akuersissutaateqarpat SNQT-mik akuersissut pigineqassasoq. Akuersissummi Aalisartitseqatigiiffimmut F-imut tunniunneqartumi piumasaqaatinik erserpoq akuersissut umiarsuarmi tunisassiornissamut kiisalu tunngaviusumik killeqarfik tikillugu aalisarnissamut akuersissutaasoq. Tamanna isumaqarpoq Aalisartitseqatigiiffik F SQNT-mik akuersissummik tunineqarsimasoq, naak akuersissummi piumasaqaatinik erseraluortoq akuersissut sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummi § 6 tunngavigalugu tassaasoq SQT-mik akuersissut. Taamaattumik isumaqarpunga Pisorta qarfiup Naalakkersuisut isummernissaannut tunngavissiaani kilisaatit marluk Aalisartitseqatigiiffiup F-ip pigisaasa SQT-mik akuersissutinik SQNT-mik akuersissutitut piumasaqaatalinnik 2008-mi tunineqarsimanerisa kukkunerunerannik paasissutissat assortornissaannut tunngavissaqarnanga.

Inatsiseqartitsinermi pissusissaatut atuuttup suunera nalornissutigineqangaatsiar-simavoq, tassami akuersissuteqartarneq pillugu nalunaarummi siullermi aamma nalunaarutini kingusinnerusukkat atuuttuni aalajangersarneqarmat angallatit 75 BRT/120 BT-itut angissusillit taakkunangalu anginerusut imartap Kalaallit Nunaata aalisarnikkut oqartussaaffigisaata tunngaviusumik killeqarfiata avataani 3 sømilit tikillugit avasissusilimmi taamaallaat aalisarsinnaasut.

Pisorta qarfiup Naalakkersuisut isummernissaannut tunngavissiaata 7. juni 2006-imeersup ilaata sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarutip sumi aalisarsin-

naaneq pillugu nalunaarut eqqarsatigalugu inatsiseqartitsinikkut nalinginnaasumik malittarisassaananik (lex specialiuneranik) oqaatiginnittup isornartorsior-nissaanut tunngavissaqarnanga isumaqarpunga. Taamaattumik akuersissuteqartarneq pillugu nalunaarummi malittarisassat sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummi § 6-ip atuussinnaassuseqarneranut sunniuteqanngillat, tassuunalu aalajangersarneqarpoq umiarsuit SQT-mik akuersissutaatillit sineriak tikillugu aalisarsinnaasut, akuersissuteqartarneq pillugu nalunaarummi umiarsuarnut 75 BRT/120 BT-itut angissusilinnut qummut killiliussa apeqquataatinnagu.

Aalajangiineq inatsisikkut tunngavissatut naammattumik tunngaveqaraluartoq manna takujuminaappoq, tassalu Aalisartitseqatigiiffiup F-ip SQT-mik akuersissummik qinnuteqaataata akuerineqannginnissaanik aalajangiinnermini isiginiagassat suliamut attuumassuteqartut Pisortaqarfiup ilumut isiginiarsimanerai.

Pisortaqarfiup Naalakkersuisut isummernissaannut tunngavissiaata manna nassataraa, tassalu Pisortaqarfiup paasinninnera unaasoq T1 angissutsini pissutigalugu tunngaviusumik killeqarfiup iluani aalisarnissaminut naleqqutinngitsoq. Tunngavilersuulli taanna torrallataarujussuanngilaq, kilisaatit marluk, tassalu T4-p aamma T3-p akuersissutit Aalisartitseqatigiiffiup F-ip qinnutigalugit itigartinneqaatigisimasaa asserpiaannik akuerineqarsimasut isiginiaraanni, naak kilisaatit taakku angissutsimikkut imminnut assersuunneqarsinnaagaluartut.

Naalakkersuisut isummernissaannut tunngavissiami qulaani taaneqartumi aamma Pisortaqarfiup naammagittaalliortullu akornanni allaffigeqatigiittarnermi Pisortaqarfiup erseqqissarlugu aamma oqaatigaa kilisaatit Aalisartitseqatigiiffimmit F-imit pigineqartut umiarsuarmi nammineq tunisassiornissaminnut akuersissutaateqartut, tamannalu Aalisartitseqatigiiffiup F-ip SQT-mik akuersissutinik tunineqarsinnaannginnerannut annertuutigut tunngavilersuutaasimasorinarpoq.

Angallatit umiarsuarmi nammineq tunisassiornissamat akuersissutaatillit SQT-mik akuersissummik tunineqarsinnaannginnerat sumi aalisarsinnaaneq pillugu nalunaarummi §§-it 6 aamma 7 tunngavigalugit eqqortuuvoq. Kisianni Aalisartitseqatigiiffiup F-ip arlaleriarluni oqaatigisarsimavaa SQT-mik akuersissummik tunineqaruni nammineq tunisassiornissamat akuersissutaatini atorunnaavissamaarini. Naligiimmik pinnittarnermik tunngaveqarnermi ingerlatsiviup aalajangiinera ataqatigiinneqassasoq piumasqaataavoq. Suliani assigiinni isiginiagassat assigiit assigiimmik pingaartillugit isiginiarneqassapput. Nammineq tu-

nisassiorneq SQT-mik akuersissummik tunineqassagaanni piumasaqaatinut ilaasorinarmat Pisortaqarfiup suliassat sularineqartarnerat pillugu inatsimmi § 7 tunngavigalugu pisortat suliamik paasissutissartalersuinissamut nalinginnaasumik pisussaaffeqarnerat aamma ilitersuisussaataitanerat pissutigalugu periarfissaq taanna misissorsimasariaqaraluarpa, naak tamanna qinnuteqaammi erseqqivissumik oqaatigineqanngikkaluortoq, tak. Aalisartitseqatigiiffik S aamma Aalisartitseqatigiiffik T pillugit suliaq matumunnga assingusoq Inatsisartut Ombudsmandiata sularisimasaa 23. november 2004-meersoq.

Inerniliineq

Uanga paasinninnera unaavoq aalisakkatigut pisuussutininik aqutsineq aqutsiveqarfiusoq naalakkersuinikkut immikkut pingaarutilerujussuusoq, tassanilu qinnuteqartut aamma innuttaasut ataatsimut nukissaat eqqarsaatigalugit naalakkersuinikkut inatsiseqartitsinikkullu isiginiagassat ajornakusoortorpassuit akuleriiaarpasuillu imminnut sanilliullugit oqimaalutarneqartarput. Tamanna aamma T4 aamma T5 tunngaviusumik killeqarfiup avataanut pisinneqassasoq Naalakkersuisut allakkiami allaffeqarfiup iluinnaani atugassatut sularineqarsimasumi 30. maj 2005-imeersumi kissaateqarsimanerat isiginiarlugu isumaqarpunga Aalisartitseqatigiiffik F umiarsuaatileqatigiiffiup taassuma umiarsuaataanut umiarsuit Aalisartitseqatigiiffimmit G-mit, P1-imit aamma Aalisartitseqatigiiffimmit R-imit pigineqartut eqqarsaatigalugit suliambut attuumassuteqanngitsumik assigiinngisitsivigineqarsimaneragaanerat tunngavigiinnarlugu Pisortaqarfimmut immikkut piumasaqaateqarsinnaanngitsoq.

Umiarsuit 75 BRT/120 BT-init mikinerusut tunngaviusumik killeqarfiup iluani 3 sòmilit iluanni aalisarnissamut akuerineqarnissaannut oqaluttuarisaanikkut akerliuneq isiginiarlugu aamma Aalisartitseqatigiiffiup G-p, P1-ip aamma Aalisartitseqatigiiffiup R-ip umiarsuaataasa kisimik SQT-mik akuersissummik tunineqarsimanerannut Pisortaqarfiup suliamik sularinninnerani suliambut attuumassuteqartumik uppernarsaasiisimannginnera isiginiarlugu isumaqarpunga suliat assigiissorinaraluartut assigiinngitsunik sooq inerniliivigineqarsimanersut Naalakkersuisoqarfiup tunngavilersortariaqaraa, kiisalu tunngaviit suut umiarsuit taakku umiarsuit anginerusut akornanni kisiartaallutik sineriak tikillugu aalisarnissaminnut akuersissutaateqartussatut toqqarneqarneranni tunngaviutinneqarsimanerat pillugu Naalakkersuisoqarfik nassuiaateqartariaqartoq.

Taamaattumik Naalackersuisoqarfik qinnuigaara suliaq taanna nutaamik sulia-reqqullugu, suliallu marluk assigiissorinaraluartut assigiinningsunik sooq inerni-liivigineqarsimanersut tunngavilersuuteqaqqullugu kiisalu tunngaviit suut T3-p aamma T4-p SQT-mik akuersissutinik tunineqarnerannut tunngaviutinneqarsi-manerat pillugu nassuiaateqaqqullugu.

Naalackersuisoqarfiup T4-mut aamma T3-mut SQT-mik akuersissutit pillugit sulianik ujarlerneramik unitsitsisimanera siuliini isoraara. Taamaattumik Naalak-kersuisoqarfik qinnuigaara suliat taakkua nassaariniarlugit atugassiissutit pisaria-qartut atugassiissutigeqqullugit, tassami tunngaviit suliamut attuumassuteqartut angallatinut marlunnut taakkununnga akuersissutinik tunniussinnermi tunngaviu-tinneqarsimasut naliliivigineqarsinnaanerat aalajangiisuulluinnartumik pingaar-uteqarmat.

Piffissaq suliamik suliarinninnermut atorneqartoq siviisooq naggasiutit ajuu-saarutigaa. Suliat Atorfeqarfimmi maani suliarineqartut, ilaat nukinginnarto-rujussuit, taamaattumillu suliat tamarmik kissaatigineqartut pilertortigisumik inaarlugit suliarineqarsinnaanginnerannut pissutaasut piffissap taama siviisutigi-sup suliarinninnermut atorneqarneranut pissutaapput.”

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfiup eqqartuus-sissuserisumut A-mut 8. april 2014-imi allagaasa assilinerat Naalackersuisoqarfiup Ombudsmandimut taartaasartumut ilisimatitsissutit allakkatigut 1. maj 2014-imeersutigut nassiuppa. Naalackersuisoqarfiup eqqartuussissuserisumut A-mut allagaanit ilaatigut makku erserput:

”Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik sinnerlugu nalu-naarutigissavara Aalisartitseqatigiiffik F aamma sinerissamut qanittumi killeqarfiup iluani aalisarneq pillugu naammagittaalliut Naalackersuisoqarfiup nutaamik suliarilermagu. Suliaq naliliivigeqqinneqarneranut tunuliaqutaasooq tassaavoq Savalimmiuni Ombuds-mandip 12. marts 2014-imi allagaqarnera.

Eqqortusaaq anguniarlugu malugeqqullugu oqaatigissavara suliamik suliarinninnerup aatsaat påskip kingornatigut aammasineqarsinnaanissaa naatsorsuutigineqarmat.

Tamatumunnga atatillugu apeqqutissaqartoqarpat Naalakkersuisoqarfik ikiuunnissaminut soorunalimi piareersimavoq.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Ombudsmandimut taartaasartup allakkat 2. juni 2014-imeersut imaattut Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmit tigusimasani pillugit mailikkut 11. juni 2014-imeersukkut ilisimatippaanga:

”Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfiup allakkatigut ukunatigut suliamik suliarinninnerminik ilisimatitsissuteqarnissani kissaatigaa. Allakkat 9. maj 2014-imeersut ilinnut nassiuqqarisa kingornatigut suliami illua’ tungiusup allagai Naalakkersuisoqarfiup 14. maj [2014]-imi tiguai. Allakkani taakkunani suliami illua’ tungiusup eqqartuussissuserisuata oqaatigaa suliami suli aalajangiisoqarsimannginnera sullitami iluarinngikkaa. Allakkat taakku Naalakkersuisoqarfiup 20. majimi akivai.

Eqqortussaq anguniarlugu oqaatigineqassaaq Naalakkersuisoqarfiup nalunaarutaa 9. maj [2014]-imeersaq Naalakkersuisoqarfiup suliamik pingaartitsinnginneratut paasineqassanngitsoq. Naalakkersuisoqarfiup suliaraq suliareqqillugu ingerlappaa, sulialli annertussusiata kiisalu Naalakkersuisoqarfiup toqqorsivimmik misissueqqinnerata piffissamik siviisuumik suliarinninnermut atuisariaqarneq nassataraat. Suliap inaarlugu qaqugu suliarineqarnissaa naatsorsuutigineqarnerisooq Naalakkersuisoqarfiup ajoraluurtumik erseqqisuumik oqaatigisinnaanngilaa.

Suliamut atatillugu apeqqutissaqartoqarpat Naalakkersuisoqarfik ikiuunnissaminut soorunalimi piareersimavoq.” (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Suliaq ukiup nalunaarusiunneqartup naanerani Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfiup suli suliarileqqissimannngilaa.